

Folkekirke og
Religionsmøde

RETNINGSLINJER FOR RELIGIONSMØDE

Indholdsfortegnelse

Introduktion

- A** At begynde med Gud
- B** Situationen i vore dages samfund
- C** Udfordringen til at skønne
- D** Tolv emner, der angår kristne i religionsmødet
 - 1** At skabe en tillid, der holder
 - 2** At tale ærligt om hinanden
 - 3** At dele vores tro
 - 4** At mødes for Guds åsyn
 - 5** At reagere på samfund under forandring
 - 6** At undervise om tro og pleje den
 - 7** At styrke familielivet
 - 8** At arbejde for det fælles gode
 - 9** At involvere kvinder og mænd
 - 10** At engagere sig i internationale spørgsmål
 - 11** At sikre trosfrihed
 - 12** At skifte religion

Introduktion

Disse retningslinjer for religionsmøde blev formuleret på et møde mellem repræsentanter fra kirkerne i Porvoo fællesskabet i Oslo december 2003. De er resultatet af gruppens fælles samtaler og arbejdet og de har ikke karakter af officiel erklæring om kirkernes synspunkter på dette område. Dokumentets originale engelske titel er "Guidelines for Inter Faith Encounter in the Churches of the Porvoo Communion". Skønt Danmark ikke er medlem af Porvoo fællesskabet, deltog generalsekretæren for stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde, Berit Schelde Christensen i mødet som observatør. Bestyrelsen for Folkekirke og Religionsmøde har drøftet retningslinierne og fundet, at de kan anbefales som grundlag for arbejdet med religionsmøde i den danske folkekirke.

Personerne bag teksten er mennesker, der er aktivt engageret i arbejde med religionsmøde på vegne af deres kirker. Idet de afspejler denne baggrund, fokuserer retningslinierne på praktiske og pastorale emner, som opstår på dette område af kirkernes liv. Gruppen var sig bevidst om de meget forskellige situationer i vores forskellige samfund, men vi var også slået af de mange områder, hvor vi møder de samme udfordringer.

De forskellige kirker vil behandle disse retningslinjer på forskellige måder. Deltagerne i arbejdsgruppen ser dem som en åbner for diskussion og en katalysator for handling, rettere end som et slags definitivt udsagn om dette komplekse og vigtige område. Måske ønsker kirkerne at arbejde med at tilpasse dem til deres egne lokale sammenhæng.

Mødet i Oslo gav os en spændende mulighed for at beskæftige os – anglikanere og lutheranere i fællesskab – med det presserende emne “religiøs mangfoldighed”, som vores kirker og samfund står overfor. Vi håber, at disse retningslinjer vil skabe grobund for samtale og handling for eksempel i stiftsudvalg, dialoggrupper, menighedsråd eller i andre sammenhænge, hvor man engagerer sig i det religionsmøde, som i dag finder sted også i Danmark.

Berit Schelde Christensen

Generalsekretær, Folkekirke og Religionsmøde

Porvoo Fællesskabet er et fællesskab mellem anglikanske kirker og kirker i Storbritannien, Irland, Spanien og Portugal og lutherske kirker i norden og Baltikum. Den lettiske kirke og den danske folkekirke kirke deltager som observatører.

A At begynde med Gud

Når vi som kristne møder mennesker af anden tro eller andre åndelige opfattelser, så gør vi det i Guds navn og ved hans styrke – ham, som vi kender som den Treenige. Denne tro viser for os hen til nogle vigtige teologiske holdepunkter, der kaster lys over vort møde:

Gud er ikke mindre gavmild, når han frelser, end når han skaber

Den Gud, som vi møder i den skabte verden er en gavmild giver og glæder sig over forskellighed – "Hvor er dine værker mange, Herre! Du har skabt dem alle med visdom. [Sal 104,24] Denne Ska- berggud er den samme som den frelsende Gud, der ønsker at lede os alle mod fuldkommenhed.

Jesus Kristus viser os Guds ansigt og åbner vejen til Gud

I Jesus har vi set "Guds herligheds glans" [Hebr 1,3]; han viser os vejen til Faderen, og vi ønsker at gå den vej sammen med andre. Vores vidnesbyrd om denne vej bør aflægges på en sådan måde, at det kan høres som den gode nyhed af alle; det er ikke op til os at sætte grænser for Guds frelsende nåde.

Åndens nærvær kendes ved Åndens frugter

"For et træ kendes på frugten" og "Åndens frugt er kærlighed, glæde, fred, tålmodighed, venlighed, godhed, trofasthed, mildhed og selvbeherskelse" [Matt 12,33; Gal 5,22]. Når vi møder disse værdier i mødet med mennesker af anden tro, så kan vi af Guds nåde skønne Åndens nærvær.

B Situationen i vore dages samfund

De samfund, hvor vore kirker befinder sig og kaldes til vidnesbyrd og tjeneste, udmærker sig i stigende grad ved en mangfoldighed af religioner, trosforestillinger og religiøs praksis. Det skyldes især, at mennesker er indvandret fra andre lande og har bragt deres tro og kultur med sig. Det er sket i forskelligt tempo og i løbet af forskellige tidsrum: i nogle lande er der store og veletablerede trossamfund, der har været der i flere generationer, mens den religiøse mangfoldighed i andre lande er mindre og af nyere dato. Desuden skifter situationen hele tiden som et resultat af, at der bestandigt kommer nye mennesker, der søger asyl og en bedre levestandard i vore lande.

Foruden de trossamfund, der springer i øjnene og hvis kultur kan identificeres, forekommer der nu også en lang række forskellige åndelige fænomener i vore samfund. Mange mennesker søger efter meningen med livet gennem nye former for spiritualitet. Der er et voksende antal mennesker, der skifter religion. Mens nogle foretrækker at være med i et løst netværk, hvor man selv kan søge at få svar på de yderste spørgsmål, så er der andre, der vælger de klare svar, som tilbydes i tæt organiserede grupper. Samtidigt er der mange mennesker, der leder efter tro og værdier inden for den sekulariserede humanisme, hvor der ikke henvises til nogen form for transcendens.

C Udfordringen til at skønne

I disse komplekse og skiftende situationer stilles de kristne fællesskaber over for udfordringen til at skønne, hvad der er Guds formål i vore religiøst pluralistiske samfund, så vi forbliver Jesu Kristi trofaste disciple, der er åbne for at ledes af Ånden. Inden for alle vore kirkesamfund vil der være et rigt udvalg af udgangspunkter, metoder og konklusioner som svar på denne udfordring. Som anglikanere og lutheranere forsøger vi især at være opmærksomme på, hvordan Bibelen kan udfordre og vejlede, hvad vi tænker og gør i religionsmødet. Når vi sammen har studeret Bibelen, har vi fundet, at forbindelsen af dens tekster med vor nuværende situation til tider har kastet lys over, hvor forskelligt vi ser på tingene, og vi erkender, at de kristnes drøftelse af religionsmødet sandsynligvis fortsat vil forblive et omstridt emne i langt tid fremover inden for begge vore kirkesamfund.

Under disse omstændigheder er det vigtigt, at der er en oprigtig og positiv dialog inden for vore kirker i Porvoo-fællesskabet og med andre kristne i de kirker, som vi samarbejder med økumenisk, så vi supplerer og beriger hinanden til dialogen med mennesker, der har en anden tro eller spiritualitet. I det følgende tilbyder vi som et bidrag til denne dialog kristne imellem nogle overvejelser, der udspringer af, hvad vi selv har erfaret angående tolv konkrete og praktiske emner, som har særlig betydning for religionsmødet i vore samfund. De gives som eksempler og ikke som en omfattende og systematisk redegørelse. I betragtning af, hvordan forholdene bestandigt skifter i de områder, hvor vore opgaver og vor tjeneste ligger, så må disse retningslinier kun ses som en del af en arbejdsproces, der stadig behøver at opdateres og revideres.

D Tolv emner, der angår kristne i religionsmødet

Disse vejledninger for religionsmødet er først og fremmest formuleret med henblik på det personlige møde. Vi har oplevet, at mødet med mennesker, der har en anden tro, kan blive en dybtgående erfaring for os selv, der fører til en uddybning, fornyelse og styrkelse af troen. Som kristne er vi dog aldrig involveret i religionsmødet kun som enkeltpersoner, men også altid som medlemmer af vores trossamfund. Denne rolle som repræsentanter gælder især for de ordinerede præster, men religionsmødet er også et område for kristne som Jesu disciple, hvor lægfolk spiller en vigtig rolle, og de taler og handler også på hele kirkens vegne.

1 At skabe en tillid, der holder

Vores tro peger på det vigtige i et vedvarende gensidigt engagement som vejen til at bygge stabile og tillidsfulde forhold. I religionsmødet er der intet, der kan erstatte den tålmodige, omhyggelige og tidsrøvende proces for at lære at kende vore naboer, der har en anden tro, vinde deres respekt og blive deres venner. Vi har fundet, at det er gennem sådanne forbindelser, der er knyttet gennem mange år, at dialogen bliver ægte, så at man på ærlig vis kan søge efter sandheden og gå i lag med vanskelige spørgsmål.

2 At tale ærligt om hinanden

At tale ærligt kræver af os, at vi undgår at bruge en forsimplet og forenklet sprogbrug. Vi har snarere brug for at erkende kompleksiteten og forskelligheden i alle trossamfund, indbefattet vort eget. Når vi taler om andres tro og praksis, så må vi først søge efter god information og bygge på pålidelige kilder for at øge vor viden, og vi må tale om vore naboer i et sprog, så de kan genkende dem selv i vor beskrivelse. Det vil føre os til at gøre en iderig og sympatisk bestræbelse på at sætte os selv ind i deres situation. Det er ikke fair at sammenligne vor egen religions ideelle forestillinger med, hvordan det praktiseres i en anden religion, eller den anden vej rundt. Kristne og medlemmer af andre trossamfund må erkende, at vi alle udfordres til at leve vores tro ud i vore samfund. Selv i situationer, hvor vi er stærkt uenige med andre, må vi anstrenge os for at forstå, hvad de tror på og handler efter, at respektere den tro, der præger dem, og at elske dem som vor næste. Hvis vi føler, at der er tider, hvor vi må være kritiske over for, hvad andre står for, så kan vi ikke slippe uden om udfordringen til at øve selvkritik.

3 At dele vores tro

Vi er kaldet til at dele vor tro med andre på en måde, der er frimodig, men også indfølelse. Idet vi gør dette, så er vi også parat til at lytte og lære så vel som at tale. Vi erkender, at de, der gået i dialog med os, kan have forskellige intentioner, og det er let at mistænke hinanden for at have skjulte dagsordener. Vi kan ikke påtvinge andre vor tro, men vi bør altid være parat til at vidne om vor tro i gerninger så vel som i ord. Vi bør aldrig udnytte den situation, som sårbare personer eller grupper befinder sig i, eller gøre vor hjælp til andre afhængig af, at de antager den kristne tro. Vi erkender, at inden for vore kirker har kristne forskellige holdninger til forholdet mellem religionsamtale og evangelisering. Vi mener, at det er vigtigt, at disse forskelle bliver drøftet åbent og med gensidig respekt i lyset af vor teologi og vore erfaringer.

4 At mødes for Guds åsyn

Vi anerkender, at der kan være øjeblikke, hvor kristne kunne ønske at mødes med mennesker med en anden tro for at bede til Gud og tilbede ham. Dette kan f.eks. ske i forbindelse med et bryllup eller en begravelse eller som led i en gruppes eller organisations historie eller i krisetider, hvor man mindes eller vil sige tak enten lokalt eller for hele landet. Nogle af os vil som kristne byde sådanne lejligheder velkommen, men andre vil finde dem vanskelige; der vil også findes en række forskellige holdninger hos mennesker af anden tro. Hvordan sådanne fællesmøder for at bede og tilbede så end finder sted, så mener vi, at det er vigtigt, at man er klar over, hvad der er formålet med en sådan begivenhed, og at man nøje overvejer den rette måde at gribe det an på, så man sørger for, at alle, der deltager i, hvad der er planlagt, kan gøre det helhjertet og uden forvirring. At dele stilheden kan være en værdifuld måde at udtrykke vort nærvær sammen for Gud, og vi lærer også ved at opleve at være til stede som ærede gæster ved den anden parts bøn og tilbedelse.

5 At reagere på samfund under forandring

Mens vi glæder os over det nye liv, som den religiøse og kulturelle forskellighed har bragt til mange dele af vore samfund, så er vi også klar over den forvirring og smerte, som mærkes hos beboere, der har boet længe på stedet og nu finder, at deres nabolag forandres. Vi understreger vigtigheden af at vedligeholde et levende og engageret kristent lokalt nærvær i områder med forskellige trossamfund. Vi erkender behovet for at være opmærksom i vore samfund på kulturel og religiøs diskrimination, der påvirker grupper med en anden tro.

6 At undervise om tro og pleje den

I de tilfælde, hvor vore kirker har med undervisning at gøre, kan vi sørge for, at børn og unge bliver godt forberedt til at leve som medborgere i multireligiøse samfund. Hertil hører, at vi må insistere på, at der bliver undervist i kristendom med en forståelse for dens internationale udbredelse og dens kulturelle forskellighed i det lokale område. Inden for kirken må der undervises på en sådan måde, at det hjælper kristne til at udforske, hvordan deres tro peger hen på mødet med anden tro. Erfaringerne fra de muligheder, der er for at undervise, kan hjælpe os til den rette tillid til vor egen tro forbundet med en generøs åbenhed mod andre.

7 At styrke familielivet

Vi må være følsomme over for de håb og behov, som næres af dem, der tænker på at gifte sig på tværs af trosgrænser. Præster og andre, der har at gøre med sjælesorg, bør være i stand til at give passende vejledning og støtte til sådanne par og deres familier. De har også behov for at have adgang til, hvad der kan hjælpe til at opfostre og undervise børn af forældre med forskellig tro, og til at udvikle måder, hvorpå man kan støtte familier, der er konverteret til eller fra en anden tro. Vi føler, at der er et stigende behov for at del erfaringerne om, hvordan man bedst øver sjælesorg over for nogen, der har levet sammen med en af en anden tro og nu er blevet alene.

8 At arbejde for det fælles gode

Vi søger at samarbejde med mennesker fra andre trossamfund om konkrete projekter, hvor dette er passende og muligt. Vi mener, at vore kirker har en særlig rolle at spille til at opfordre vore regeringer og lokale myndigheder til at udforske og forstå, hvor komplekse de religiøse organisationer er. Vi anerkender af mennesker af enhver tro har en interesse i, hvad der angår hele samfundet, mens vi samtidig alle må være ærlige, hvad angår de reelle forskelle, som vi erfarer, når vi forsøger konkret at tolke de værdier, som lyder ens, når de omtales i al almindelighed. Det er vor mening, at kirkerne har et kald til at arbejde sammen med mennesker af anden tro for at skaffe gode forhold for asylsøgere og flygtninge.

9 At involvere kvinder og mænd

Vi erkender, at der i mange situationer, hvor forskellig tro spiller en rolle, er behov for at styrke kvinders tilstedeværelse og aktive engagement (selv om det i nogle sammenhænge kan være mændene, der er underrepræsenteret). Sammen med mennesker fra andre trossamfund må vi stræbe efter, at der er en rimelig balance i deltagelsen af begge køn ved interreligiøse begivenheder, og som en positiv start må vi insistere på, at dette sker for de kristne deltagere. Samtidig må vi se i øjnene, hvor stærke de kulturelle og religiøse faktorer er, som kan hæmme, at kvinder deltager på lige fod med mænd i aktiviteter for flere trossamfund. I religionsdialogen må vi være parate til at bringe kvindernes rettigheder op som en del af menneskerettighederne.

10 At engagere sig i internationale spørgsmål

Vi ved, at det er umuligt at isolere forbindelser på tværs af religionerne i vore egne lande fra påvirkninger fra andre lande. Internationale spørgsmål kan få en meget alvorlig indflydelse på religiøse mindretalsgrupper, og især i krisetider må vi være parate til at vise solidaritet med grupper, der føler sig truet. Hvordan situationen er for sårbare mindretal i andre lande vil ofte være et vigtigt dialogemne, og vore kirker vil føle, at de har særligt stærke bånd til kristne grupper, der oplever at blive forfulgt, idet de beder for dem og har medfølelse med dem. Men vi behøver at gøre os det klart, at det er ikke fair at anklage trossamfund i vore lande for de handlinger, som deres trosfæller udøver i andre dele af verden.

11 At sikre trosfrihed

Det kristne bud om at elske vor næste og søge retfærdighed for enhver bringer os til at understrege betydningen af religionsfrihed i ethvert samfund. I vore egne lande er den beskyttet af den Europæiske Konvention for Menneskerettigheder: "Enhver har ret til tanke-, tale- og religionsfrihed; denne ret indeholder frihed til at skifte religion eller tro og frihed til, enten alene eller sammen med andre, offentligt eller privat, at udøve sin religion eller tro i gudstjeneste, undervisning, praksis og religiøse traditioner." (1950) Vi har et særligt ansvar for mindretallene i vore egne samfund. Vi anerkender betydningen af princippet om lige ret for loven for alle vore medborgere; det er vigtigt, at religiøs autoritet ikke må misbruges til at kontrollere og undertrykke sårbare personer.

12 At skifte religion

Hvor Ånden virker, glæder vi os over, at mennesker kan omvende sig til Kristusvejen. Det vil altid være det frie resultat af Guds indgriben, ikke af vores planlægning og forsøg på at overtale. Vi erkender, at religionsmødet er virkningsfuldt og uforudsigeligt, hvad angår den omskabende virkning, den kan have på menneskers liv. Det kan føre til, at mennesker skifter deres religiøse tilhørsforhold og forlader kristendommen eller slutter sig til den. Mennesker fra forskellige religioner kan også opleve, at religionsmødet bringer dem nærmere til Gud inden for deres egen religiøse samfund. Som kristne må vi være bevidste om de vanskeligheder, som kan møde nye troende, og vore kirker må være rede til at forandre sig for at byde nye medlemmer velkommen. Nogle af dem, der har skiftet tro, kan finde hele forestillingen om religionsdialog vanskelig, især hvis det konfronterer dem med deres tidligere religion. Andre konvertitter kan give et værdifuldt personligt bidrag til forståelsen mellem trossamfund, og vi er af den mening, at deres rolle i dialogen bør understreges.